

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 8 april 1921 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo jämte två i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 25 februari 1921 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 119, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, jämlikt § 87 regeringsformen föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

Förslaget är av följande lydelse:

» **Förslag**

till

L A G

om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog
å fastighet i enskild ägo.

1 §.

Å fastighet i enskild ägo, belägen inom område, där lagen angående vård av enskildes skogar är tillämplig, skola vederbörande rättsägare med avseende å rätten att föfoga över skogen vara underkastade de inskränkningar, som i denna lag stadgas.

2 §.

Avverkning av ungskog må ej ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgiva, att avverkning sker under annan form.

3 §.

Å fastighet, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens make, skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, må ej heller annan avverkning av skog än enligt 2 § är i fråga om ungskog medgiven äga rum, i fall den strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten däri-genom skulle komma att lida brist på behövlig skog efter ortens förhållanden.

Är beträffande skog inom kustområde att befara, att genom ovarsam avverkning återväxten skulle äventyras, försenas eller försvagas, då må,

ändå att den fastighet, vartill skogen hör, icke efter den 14 maj 1918 övergått till ny ägare, länsstyrelsen på framställning av skogsvårdsstyrelsen förordna, att för den skog skall gälla enahanda inskränkning i avseende å rätten till avverkning, som i första stycket stadgas för det fall, varom där är fråga. Sådant förordnande må även i samband med framställning, som nyss sagts, meddelas av skogsvårdsstyrelsen att gälla till dess länsstyrelsen i ärendet beslutit.

Stadgandet i första stycket skall dock icke gälla beträffande avverkning på grund av upplåtelse, som skett före den 15 maj 1918; ej heller skall förordnande, som meddelats jämlikt andra stycket, lända till inskränkning i rätt till avverkning, som upplåtits före den 21 februari 1920.

4 §.

Vad angår avverkningsrätt skall, utöver vad av 2 och 3 §§ följer, därjämte gälla, att innehavare av avverkningsrätt, som upplåtits efter den 14 maj 1918, skall, ändå att överlåtelse av fastigheten efter den dagen icke ägt rum, vara underkastad enahanda inskränkning i rätten att avverka annan skog än ungskog, som i 3 § första stycket stadgas i avseende å fastighet, vilken efter sagda dag genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens make, skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling.

Ändring i eller tillägg till avtal om upplåtelse av avverkningsrätt skall, i vad därigenom upplåtelsen utsträcks beträffande tiden eller avverkningsområdet eller eljest kommit att omfatta andra träd än det ursprungliga avtalet gällde, anses såsom ny upplåtelse.

5 §.

Vad här ovan stadgas skall ej utgöra hinder för avverkning å område, som är att hänföra till inägor, eller å sådant område å hagmark, som erfordras till betesmark för fastigheten eller därmed sambrukad fastighet samt på grund av markens beskaffenhet är till betesmark lämplig, ej heller för marks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål.

6 §.

1 mom. Sker avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter eller förordnande, varom i 3 § andra stycket förmåles, eller företages utstämpling eller därmed jämförlig åtgärd för avverkning, som uppenbarligen

skulle komma i strid mot samma föreskrifter eller förordnande, som nyss sagts, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fastighet, varå avverkning sålunda ägt rum eller planlagts, eller så stor del därav, som skäligt prövas, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning av skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov; dock att förbud, som föranledes av avverkning i strid mot 2 § eller av planläggning av avverkning, må gälla allenast i det förra fallet skog, som i sistnämnda paragraf avses, och i det senare skog, som enligt planen skulle avverkas. Då avverkning på grund av upplåtelse, som i 4 § sägs, föranleder förbud, må detta icke meddelas för annat område än det, som till avverkning upplåtits.

Innan sådant förbud, som i första stycket sägs, varder meddelat, skall fastighetens ägare samt, där avverkning verkställts eller planlagts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; finner skogsvårdsstyrelsen saken sådan, att den ej kan tåla dylikt uppskov, må den dock meddela förbud tillsvidare och intill dess annorlunda varder förordnat. Skogsvårdsstyrelsen äge ock inhämta utlåtande från i lanthushållning sak-kunnig person såsom lantbruksingenjör, länsagronom eller jordbrukskonsulent, där sådant av förhållandena påkallas.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

2 mom. Skogsvårdsstyrelsen äger bemyndiga hos styrelsen anställd tjänsteman, som fullgjort vad som erfordras för vinnande av anställning såsom jägmästare, att där i fall, som i 1 mom. avses, är av synnerlig vikt, att förbud, som där sägs, kommer till stånd innan styrelsen hinner sammanträda, meddela sådant förbud å styrelsens vägnar. Om sålunda meddelat förbud göre tjänstemannen utan dröjsmål anmälan hos styrelsens ordförande, och ankomme därefter på styrelsen att i ärendet förordna. I den mån dylikt förbud ej inom tio dagar från den, då det delgavs, den dagen oräknad, blivit av styrelsen fastställt, vare förbudet förfallet.

7 §.

Den, som icke åtnöjes med skogsvårdsstyrelsens beslut, varigenom förbud mot avverkning meddelats eller fastställts eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, äge att däröver hos länsstyrelsen anföra besvär. Rätt till klagan över sådant beslut vare ej till viss tid inskränkt.

8 §.

Då framställning, som i 3 § andra stycket sägs, inkommit från skogsvårdsstyrelsen, förordne länsstyrelsen en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller gode män vid lantmåteri-förrättning valde äro, i ärendet verkställa undersökning och däröver av-giva redogörelse.

Där i fall, varom i 7 § förmäles, klaganden påkallar undersökning på marken eller länsstyrelsen eljest finner sådan undersökning vara av nöden, meddele länsstyrelsen ock förordnande, som nyss sagts. Har klagan förts över förbud mot avverkning i fall, då förbudet meddelats innan vederbörande rättsägare haft tillfälle att yttra sig i ärendet, må, ändå att klaganden påkallat undersökning på marken, förordnande om sådan under-sökning dock meddelas endast om synnerliga skäl därtill äro.

Över länsstyrelsens slutliga beslut på framställning eller besvär, som ovan avses, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmän-het är stadgad.

Förordnande, som av länsstyrelsen meddelats jämlikt 3 § andra stycket, skall utan hinder av klagan genast lända till efterrättelse. Upphäves för-ordnande, som nu sagts, vare med stöd därav meddelat avverkningsförbud förfallet.

9 §.

Kostnaden för undersökning, varom i 8 § förmäles, skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas. I fall, då undersökningen föranletts av besvär, må dock kostnaden genom länsstyrelsens slutliga be-slut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

10 §.

Sker avverkning i strid mot meddelat förbud, straffes den, som för-budet överträtt, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar inom området för avverkningen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen för-

budet förfallit eller genom utslag, som äger laga kraft, upphävt, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

Vad nu stadgats i avseende å avverkning i strid mot meddelat förbud skall äga motsvarande tillämpning, där i fall, som avses vare sig i bestämmelse i denna lag eller i något med sådan bestämmelse till innehållet överensstämmande stadgande i äldre lag i ämnet, skriftlig anvisning av skogsvårdsstyrelsen eller eljest enligt dess förordnande lämnats för avverkningsbedrivande samt sådan anvisning blivit vid avverkningen åsidosatt, dock att i ty fall frågan, huruvida avverkningen är stridande mot bestämmelserna i lag eller mot förordnande, som i 3 § andra stycket sägs, må oavsett anvisningens innehåll komma under bedömande.

Innefattar avverkning, varom ovan är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfäll skog eller mark, som vid dylik avverkning tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

11 §.

Rätt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare samt de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän, men rätt att utföra åtal äge endast allmänne åklagaren. Har någon av de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos allmänne åklagaren.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

12 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bli större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och

skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

13 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 10 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas lika mellan skogsvårdskassan i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

14 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

15 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad lagen angående vård av enskildes skogar innehåller om åtgärder till återväxtens betryggande, dock att förbud mot avverkning, som där avses, icke skall meddelas i fall, då skogsvårdsstyrelsen meddelat sådant förbud efter ty i 6 § här ovan sägs. Såvitt de i nämnda lag i övrigt meddelade bestämmelser strida mot föreskrifterna i denna lag, skola samma bestämmelser icke tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1921, då lagen den 11 juni 1920 om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo upphör att gälla, samt gäller till den 1 juli 1922.

Jämlikt äldre lag i ämnet meddelat förordnande av beskaffenhet, som

ovan i 3 § andra stycket sägs, eller förbud mot avverkning skall, där förordnandet eller förbudet är gällande den 30 juni 1921, ej anses hava förfallit därmed att den äldre lagen upphört att gälla.

Vad den nya lagen innehåller beträffande påföljd av förseelse, som i 10 § sägs, skall i avseende å förseelse, begången under tiden för lagens giltighet, äga tillämpning även efter det lagen i övrigt upphört att gälla.»

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till de propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll.

Motioner.

I sammanhang med denna proposition har utskottet till behandling förehaft två inom andra kammaren väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) nr 277 av herr *Andersson* i Rasjön, som hemställt, att riksdagen måtte besluta, att första stycket i slutbestämmelserna i den i Kungl. Maj:ts proposition nr 119 föreslagna lagen om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo måtte erhålla följande lydelse:

»Denna lag träder i kraft den 1 juli 1921, då lagen den 11 juni 1920 om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo upphör att gälla»; samt

2) nr 281 av herrar *Magnusson* i Skövde och *Gustafson* i Kasenberg, som hemställt, att till det i Kungl. Maj:ts proposition nr 119 framlagda förslaget till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo sådant tillägg göres, att innehavare av rätt till skogsavverkning, varom avtal träffats före den 28 juni 1918 och som på grund av lagens bestämmelser icke kan enligt avtalet tillgodogöra sig avverkningsrätten, må av markägaren äga rätt till skälig ersättning för i avtalet ingående skog, som icke får avverkas.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Utskottet.

Genom förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga ett inom justitiedepartementet upprättat, vid propositionen fogat förslag till ny lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo, avsedd att träda i kraft, när den av 1920 års riksdag antagna lagen i ämnet med utgången av juni månad innevarande år upphör att gälla.

Såsom av propositionen inhämtas hava skogsvårdsstyrelserna i till Kungl. Maj:t avgivna infortrade yttranden med sällspord enhällighet vitsordat ifrågavarande provisoriska skogslagstiftnings gynnsamma verkningar och behovet av dess förlängning i avbidan på eu permanent lagstiftning på området. Utskottet har även för sin del av den i ärendet förebragta utredningen kommit till den uppfattningen att lagstiftningen till förhindrande av skövling å enskildas skogar icke nu bör upphöra att äga giltighet.

Det nu framlagda lagförslaget innefattar i förhållande till 1920 års lag huvudsakligen allenast en förändring, nämligen den i 6 § 2 mom. i lagförslaget förekommande bestämmelsen, att skogsvårdsstyrelsen skall äga bemyndiga hos styrelsen anställd tjänsteman, som fullgjort vad som erfordras för vinnande av anställning såsom jägmästare, att i brådskande fall meddela interimistiska avverkningsförbud. Om sålunda meddelat förbud skall tjänstemannen utan dröjsmål göra anmälan hos styrelsens ordförande, och ankommer därefter på styrelsen att i ärendet förordna. I den mån dylikt förbud ej inom tio dagar från den, då det delgavs, den dagen oräknad, blivit av styrelsen fastställt, skall förbudet vara förfallet.

Utskottet har icke kunnat undgå att ställa sig i viss mån tveksamt till att en tjänsteman tillerkännes rätt att meddela interimistiskt avverkningsförbud. Erinras må, att jämlikt nu gällande lag mot skogsskövling erfordras att skogsvårdsstyrelse skall vara fulltalig för att äga sådan befogenhet. Emellertid torde det till förekommande av skogsskövling i vissa fall vara av stor betydelse, att ett avverkningsförbud kan skyndsamt utfärdas. Vidare synes bestämmelsen om att ett av jägmästare utfärdat avverkningsförbud upphör att gälla efter 10 dagar efter delgivningen, såvida det icke inom denna tid blivit av skogsvårdsstyrelse fastställt, praktiskt taget innebära, att förbud utfärdas av skogsvårdsstyrelse. Med hänsyn härtill och då utskottet på sätt här nedan sägs anser, att ifrågavarande lagstiftning fortfarande bör givas provisorisk natur, vill utskottet tillstyrka jämväl denna bestämmelse i det framlagda lagförslaget, men förväntar utskottet, att rätten att meddela interimistiska avverkningsförbud skall bliva med all nödig varsamhet begagnad.

Vad därefter först beträffar den av herrar Magnusson i Skövde och Gustafson i Kasenberg väckta motionen, så har däri upptagits en fråga, som redan vid 1919 års riksdag var föremål för en ingående behandling, nämligen frågan om införande i lagen av särskilda bestämmelser till reglerande av rättsförhållandet mellan avverkningsrättsinnehavare och fastig-

hetsägare i de fall, då lagen hindrade avverkning i enlighet med upplåtelse, som skett före den 15 maj 1918. Ett av dåvarande chefen för justitiedepartementet inför Kungl. Maj:t först framlagt, men sedermera på grund av avstyrkande från två ledamöter av lagrådet återtaget förslag till uttryckliga bestämmelser för sagda förhållandes reglering förelades nämligen riksdagen genom en enskild motion. Denna blev emellertid av jordbruksutskottet, i dess utlåtande nr 88, avstyrkt, under hänvisning till vad nämnda ledamöter av lagrådet och chefen för justitiedepartementet i anledning av deras uttalande anfört. Riksdagen beslöt i enlighet härmed. Utskottet anser sig ej heller kunna biträda den nu i ämnet väckta motionen. I nu omhandlade avseende uppkommande tvister torde, såsom 1919 års jordbruksutskott jämväl framhöll, böra lösas med anlitande av allmänna rättsgrundsatser.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag är den nya lagen, liksom de föregående provisoriska skogslagarna, avsedd att gälla för en tid av ett år. Bestämelsen härom förekom redan i det förslag, som av Kungl. Maj:t för utlåtande remitterades till lagrådet. Det av departementschefen anförda motivet för fortsatt förlängning av ifrågavarande provisoriska lagstiftning, nämligen vådan ur skogshushållningssynpunkt av att låta denna lagstiftning upphöra att gälla, innan den kunde ersättas med en permanent lagstiftning på området, syntes emellertid lagrådet följdriktigt böra leda antingen därtill att den föreslagna lagen finge gälla utan inskränkning till viss tid, i vilket fall dess upphävande kunde ske i samband med antagandet av den väntade definitiva lagstiftningen i ämnet, eller ock, därest till betonande av lagens provisoriska karaktär viss giltighetstid ansåges böra utsättas, densamma bestämdes så, att vid dess utgång nämnda definitiva lagstiftning kunde väntas vara genomförd. Ett förnyande år för år av ifrågavarande lagbestämmelser syntes endast föranleda onödigt arbete och kostnad. Med hänsyn härtill hemställde lagrådet om ändring av tiden för den föreslagna lagens giltighet enligt något av omförmälda båda alternativ. I den av herr Andersson i Rasjön väckta motionen har nu det förra av angivna två alternativ förordats.

Med anledning av herr Anderssons i Rasjön motion får utskottet, i anslutning till vad departementschefen anfört, erinra om följande. Det förslag till provisorisk skogslag, som med Kungl. Maj:ts proposition nr 441 förelades 1918 års lagtima riksdag, var avsett att gälla till den 1 januari 1924. Vid granskning av sagda och ett annat med samma proposition överlämnat lagförslag framhöll sammansatta lag- och jordbruks-

utskottet, att övriga kristidslagar pläгат antagas för ett år varje gång och att ett starkt skäl att vid då förevarande lagstiftning icke göra avvikelse från denna praxis vore antydda bristfälligheter i lagförslagen, vilka gjorde det önskvärt, att man inskränkte sig till att då inskrida mot de mest påtagliga och närmast liggande missförhållandena, under förhoppning att lagarna, i händelse deras giltighetstid senare befunnes böra förlängas, därvid skulle underkastas en grundlig omarbetning, vid vilken hänsyn borde tagas till de erfarenheter, som deras tillämpning under det första året kunde giva. Utskottet ansåg därför, att de båda lagarnas giltighetstid borde begränsas till ett år. Riksdagens beslut utföll i enlighet härmed, och den första provisoriska skogslagen kom i följd härav att gälla allenast till den 1 juli 1919. Beträffande de därefter på detta område utfärdade lagarna av den 13 juni 1919 och den 11 juni 1920 ifrågasattes icke längre giltighetstid än ett år.

Med hänsyn till de av 1918 års sammansatta lag- och jordbruksutskott anförda, ovan återgivna skäl finner utskottet sig icke kunna tillstyrka den av herr Andersson i Rasjön föreslagna avvikelsen från tidigare följd praxis ifråga om den provisoriska skogslagens giltighetstid, utan får utskottet i stället för sin del förorda den i lagförslaget upptagna slutbestämmelsen, enligt vilken den nya lagen skall gälla till den 1 juli 1922.

Under återopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med avslag å motionerna nr 277 och 281 i andra kammaren bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 8 april 1921.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Reservation

av herrar *Ericsson Aaby* och *Öberg*, som ansett, att 2 mom. i 6 § av förevarande lagförslag bort utgå.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Ericsson Aaby*, *Norin*, *Hellström*, *Träff*, *Elisson*, *Barthelson*, *Lindskog* och *Sederholm* samt

från andra kammaren: herrar greve *Hamilton*, *Öberg*, *Johansson* i Uppmälby, *Olsson* i Broberg, *Hedlund* i Östersund, *Lundström*, *Flognfält* och *Edberg*.